

41. Hartwichs Schenkung an die Abtei Prüm. 804, 8. April.

Donatio Hartuici.

Admonet nos diuina scriptura. ut bone quę possedimus tribuamus. et a pio redemptore nostro bone opere recipiamus. oportet nos exemplum patriarchę nostrę *abrahe* adimplere. quod sepultura agrı in spelunca dupplici dignum precium comparuit. Igitur unusquisque dura in hunc mundum. qui in maligno positus est. uidetur conuersare taliter christo p̄scolę. ex rebus temporalibus debeo perpendere. ut cum egressio animę suę de corpore fuerit absoluta de ipsa iniqua calamitate ualeat conscendere ad perpetuam felicitatem. Idcirco ego in dei nomine *Haruhic* tractans futurum iudicium. diem etiam et poenas quas peccatoribus minantur. necnon et premia. quod dominus iustus et innocentes pollicit pro amore. uel molem facinorum meorum peccaminum. seu et pro loco sepulturę meę per hanc epistolam donationis dono et donatum quod in perpetuum esse uolo. de iure meo in potestate et dominatione monasterii s. *saluatoris*. qui est in finibus *ardinna* constructus super fluum *prumia*. quem dominus *pippinus* rex bonę memorię. et *bertrada* regina ibidem edificauerunt. ubi preest uenerabilis uir *asuarius* abba cum turma plurima monachorum adunata transfundo atque transfirmit uilla nuncupante *Odane* in pago *andecauo* in condita *reguloninse uici* cum appendicio suo ad *illotilio leothodo*. dono in ipsa uilla manso indominito. cum terris. domibus. edificis. acolabus. mancipiis. cum omni presidio in se habente. et dono in ipsas uillas tam mansis. terris. uincis. pratis. pascuis. siluis. adiacentiis. cultis et incultis. quesitis et adquirendis. cum omni integritate earum. cum hominis ibidem commanentes uel aspicientes. tam seruos. ancillas. colonos. colonas. tam ibidem oriundus quam ex aliunde translatus. excepto illa terra quem *flectarius* tenet. est satione modis. XV. et ipsa terra confirmauimus *hildigarde*. his nominibus. *bertulfo* cum uxore sua et infantis suis V. *domaldo* cum infante suo uno. *adalgaro* cum uxore sua et filio suo uno. *renhardus* cum uxore sua et infantis suis. V. *domulfredo* cum uxore sua cum duobus infantibus suis. *richario* cum uxore sua et infantis suis tribus. *agnulfus* cum uxore sua et infantis suis. III. *odalbertus* cum uxore sua et infantis suis. VII. *rechobino* et *grucinaldo*. *leodrano* cum uxore sua et infantis suis duobus. *malaberto* cum uxore sua et infantis suis. III. *dotilus* cum uxore sua et infantis suis. VI. *odalfarus* cum uxore sua et infantis suis. VI. *madolfredus* in *olune* cum infantis suis. V. *theodofredo* cum uxore sua et infantis suis. III. *tothado* cum uxore sua et infante suo. I. *hermenaldo*. *amleberto*. cum uxore sua *albertanę* et infantis eorum. VI. *adalsalanę* cum infantis suis. III. *althado* cum filia sua *benedictane*. *agandrude* cum infantis suis. II. *bobane* cum infantis suis. V. *battilde* et germanas suas. III. *hilfredane* cum infantis suis. III. *hestrude* cum infante suo. I. *hildegarde* et *theauilde*. et dono ad illo appendicio ad *illotilio* qui uocatur *leanthodo modeno* cum infantis suis. *flotilde* seu et *hertrude* cum infantis suis. III. *attedulfo*. *Sigoberto*. *adaldrano*. *balthurio*. *methario*. *sigane*. *modestane*. *motfredane*. et

infantis eorum XLII. seu et *hermenilde* cum infantis suis III. Et in uilla *seguntiato* illa quarta quem tenet *hildedramnus*. est satione uodiis. XVI. hæc omni rem superius comprehensa tam de actis quam de presidiis quam et de manentes uel uxores et infantis eorum. seu et pecularia eorum cum eorum mansis uel terris. qui ad ipsas uillas aspiciunt. sicut a me moderno tempore fuit possessa. uel in antea inibi undecunq̄ue aliquid augmentaro aut meliorare potuerint. ad prefato monasterio in clemosinis uel substancia monachorum ibidem habitantium christo protegente proficiat. ea scilicet ratione. ut memetipso. ipsi predictus abba uel ipsi monachi in eorum congregatione recipiant. et nomen meum in libro nite conscribantur. uel pro me utique sacrificium post opedum meum pio domno offerantur. sicut superius diximus de iure meo in iure et dominatione ipsius monasterio uel rectores ad ipso monasterio trado perpetualiter a die presente ad possidendum. ut pars antedicti monasterii. uel memoratus abba suiue successores in dei nomine perpetualiter recipiant ad possidendum. ita ut quicquid de predicta uilla pro oportunitate ipsius monasterii facere decreuerint. liberam in omnibus potiantur arbitrium. presente uero donatione nequaquam augurialium uilitati gestis municipalibus alegare curauit. et omnino decreui. nec aliquando ob hac causa quisquis reperire. Quod si aliquas strumentas de ipsa uilla de nomen meum in aduersitate predicti monasterii quolibet ordine comprehensus aut antierius uel posterius prenotatus. quod nos nec feci nec facere rogauit. preter istum quem firmissimum nolo esse. quoque tempore fuerit ostensus. nullum sociatus effectum nisi uacuus et inanis appareat. auctorem uero eriminis uel farium nec multum tunc temporis patiatu iudicaria habero potestas. Si quis uero quod futurum esse non credo huic uoluntate mea per quibuslibet adinventionibus. aliquis de heredibus meis aut iudicium seu cupiditas uel qualibet persona obuius uel repetitor exstiterit. a conuentu omnium christianorum uel limitibus ecclesiarum extraneus habeatur. et iuda traditoris domni Jesu Xsti perfruatur consorcium. insuper etiam inferat partibus ipsius monasterii. uel fratrum ilidem consistentium sociatu quoque tam in actione quam in persecutione auri libras duas. argento pondera quinque. nec quoque quod repetit ualeat iudicare. nullo minus presens donatio. quem ego pro amore dei et amore ipsorum monachorum conscripta est firma et inlibata omni tempore debeat permanere stipulatione subnexa.

Actum *andec* cinitate. die lunis. VI. Idus aprilis. anno. IIII. imperii domno *karolo* serenissimo augusto. *haruicus* hanc donatione a me facta. Signum *Godaldo* uccario. *S. dilidrano*. *S. gedolfo*. *S. agisberto*. *S. ramirtanio*. *S. gaghardo*. *S. aliulhardo*.

Aus dem goldenen Buch der Abtei.

42. Hartwich schenkt der Abtei Prüm die Villa Ebene und läßt die Schenkung vor Gericht bestätigen. 804, April 8.

Cum in libris *theodosiani* et *hermogeniani* seu *papiani* per quem lex continet scriptum est quod donatione traditio subsequatur. igitur ego in dei

nomine *haruhic* filius. qui fuit benedicto quondam dum cognitum est quod ego de res proprietatis meę aliquid ad casa s. *saluatoris*. qui est in finem *hardinna* super fluuium *prumia* ędificata. quem dominus *pippinus* rex bonę memorię seu *bertrada* regina ędificauerunt. et cum turma plurima ibidem adunauerunt. ubi uenerabilis uir *asuarius* abba preesse uidetur pro molem peccaminum meorum uel ęterna retributione. ut pius dominus aliquid mihi minuare iubeat. per textum donationis condonauit hoc est in pago *andecauo* incurdita *eregadoninse* uiciloa nuncupantes *odanę* cum appendicio suo. cui uocabulum est ad *illotilio leobodo*. una cum domibus. ędificiis. terris. cultis et incultis. uineis. siluis. pratis. paseuis. aquis aquarumue decursibus. mobilibus et immobilibus. saltis et subiunctis. quęsitum et adinquirendum. seruos et ancillas. colonus et colonas una cum uxores et infantis uel peculiare earum. totum et ad integrum ad ipsa casa delegauit. quantum in ipsa donatione continet ei a die presenti trado. dulgo atque transcribo. ut quicquid exinde pars ęclesię ipsius monasterii seu predicto abbate ad profectum basilicę facere uoluerint. liberam et firmissimam in omnibus habeant potestatem ad faciendi quod elegerint iure proprietario atque firmissimo. Intimare michi complacuit. quod si fuerit post hunc die aut ego ipsi aut unus de heredis uel de propinquis meis seu qualibet homo. aut extranea uel emissa persona potens aut inferior. uilis aut priuatus caliditate commotus. aut cupiditate preuentus. qui contra hanc traditionem contra ipsa dei uel rectores ipsius ęclesię aliqua calomnia aut resultatione agere presumpserit. duplit ei tantum et alio tantum quantum ipsas res eo tempore. et emelioratas ualuerint. et insuper auro libras duas. argento pondera quinque coactus exsoluat. et sua repetitio in nullisque modis non obtineat effectum. sed hęc tradicio atque uoluntas mea omni tempore firma et stabilis debeat perdurare stipulatione subnexa. Actum *andec* ciuitate die lunis. VI. idus aprelis. annum. III. imperio. domno *karolo* serenissimo augusto. *Haruuicus* hanc traditionem a me facta. Signum *godaldo*. S. *dilibrano*. S. *tedulfo*. S. *agisberto*. S. *ramirtanio*. S. *cacinhard*. S. *adalhart*.

Domno in christo fratri *aganberto*. ego in dei nomine *haruhic* rogo. supplico atque caritatis tuę iniungo. ut *andecauis* ciuitate accedere facias. et illa epistola quem de locella mea nuncupantes *odane* cum appendicio suo. cui uocabulum est *adillotilio leobodo* quem ego ad casa s. *saluatoris* confirmaui. apud laudabilitate curię gestis municipalibus allegare facias. et quicquid exinde egeris. feceris. gesseris. ueratum etenim maudatum ad me te habiturum esse cognuscas. quam uero mandatum manibus propriis subter firmaui. et qui cum roborauerint de presente rogauit stipulatione subnexum. Actum *andecauis* ciuitate. die lunis. VI. idus aprelis annum imperium III. domno *karolo* serenissimo augusto. *Haruuicus* hanc mandatum a me facta. Signum *godaldo*. S. *dilibrano*. S. *thedulfo*. S. *agisberto*. S. *ramirtanio*. S. *cacinhardo*.

Adstante uir laudabile *wulfredo* defensore uel cuncta curia *andecauis* ciuitate adsistantium *aganbertus* dixit. rogo te laudabilis uir defensor. uosque officia publica. ut michi codicis publicis patere iubeatis. et prosecutione mea audire dignimini. quia sub aliqua quę apud laudabilitate uestra gestis cupio municipalibus allegare. Defensor et curia dixerunt. patent tibi codices prosequere que optas audire. *Aganbertus* dixit. in christo frater *haruic* michi iniunxit ut epistola illa. quem de uillas nuncupantes *odane* cum appendicio suo nuncupante *illotilio. leobodo.* quem ipse pro animę suę remedium. uel molem suorum peccaminum ad casa s. *saluatoris.* qui est in finem *hardinna* super fluuium *prumia* edificata. quem dominus *pippinus* rex bonę memorię seu et *Bertradanę* regina ibidem edificauerunt. cum omni integritate uel superpositum ad ipsa s. casa delegaui. et exinde testamentum pagina donationis fieri iussit. ut apud laudabilitate uestra gestis allegarem. cuius rei mandatum habeo pre manibus. queso ut in ipsa uestra presentia palam recenseatur. defensor dixit. mandatum quem frater *aganbertus* proferat *leodegarius* amanuensis ad recitandum accepit et recitauit. quibus recitatum defensor dixit. ad huc hanc quem frater *aganbertus* protulit recitatum quid adhuc addi conatur. et dicit non moriatur. *aganbertus* ait. predictus etenim pro manibus habet. supplico ut ipsa in uestra presentia recenseatur. defensor dixit. epistola quem frater *aganbertus* adserit. *leodegarius* amanuensis pro ad recitandum accipiat. et gesta inserendi accepit et relegit. quibus relectum defensor dixit. ecce hanc quem frater noster *aganbertus* protulit recitatum. et gestum inserere iubeatur quid addi conatur. et dixit. non moritur. *aganbertus* dixit. gesta cum fuerint scripta a uobis uel a curialibus subscripta michi edita ex more tradatur. defensor dixit. gesta cum fuerint scripta a nobis uel a curialibus subscripta tibi edita ex more tradatur. edita uero accepit. Signum *nonono* comite. S. *riscleno* curatore. S. *uigfredo* uicedomo. S. *hermedrano.* S. *gendrado.* S. *letbaudo* centenario. S. *geraldus.* S. *saidris.* S. *srodalko.* S. *dauid.* S. *lethardo.* S. *stabulo* centenario. Carta quam hariuicus fecit.

Aus dem goldnen Buch der Abtei Prüm.

43. Des Abts Tancred zu Prüm Tauschvertrag mit Berengar v. Wich.
804, 25. Juli.

Concanium inter abbatem Tancredum et Beringarium de Wich.

Inter quos caritas inlibata permanserit. pars partem beneficia oportuna prestauit. quia nichil sibi quis de rebus suis propriis censeat minuendum quicquid econtra recipitur in augmentis. Ideo complacuit atque conuenit inter uenerabile uiro *Tancredus* abbate et *Beringario.* ut loca aliqua inter se commutare deberent. quod ita et fecerunt. dedit igitur uenerabilis uir *Tancredus* abba in loco nuncupante *uisibanio.* situm in pago *aquilinse* de parte monasterii sui. quicquid *guntharius* quondam condonauit. campis. terris. sil-